

Arthur Wilke, die volkswirtschaftliche Bedeutung der Elektrizität und das Elektromonopol. [Elektrische Zeitfragen I]. Wien, Pest, Leipzig. A. Hartlebens Verlag. 1883 (120 S.).

Dette lille Bind, der danner Indledningen til en Række Skrifter om «elektriske Tidsspørgsmaal», som det tekniske Boghandlerfirma A. Hartleben i Wien agter at udgive, har et dobbelt Formaal. «Det er for det Første bestemt til at gjøre Propaganda for Elektriciteten i de Kredse, der staa Tekniken fjernere, men som dog have Interesse for den tekniske Udviklings Resultater, og det ønsker at henlede de Dannedes særligt Politikernes Opmærksomhed paa denne ny, saa mægtigt opvoxende Gren af Tekniken. Thi i Elektriciteten have vi en Naturkraft, der ved sine Egenskaber overfløjer den meget beundrede Dampkraft, saa at «Dampens Tidsalder» snart vil være Navnet paa en svunden Periode. Thi medens Dampen trods sin store Anvendelighed dog altid var indskrænket til Maskindriften og for det større Publikum forblev noget Fremmed, vil Elektriciteten trænge sig ind selv i Husholdningernes smaa Arbejder, og vil som belysende, opvarmende og bevægende Husven ogsaa gjøre sig uundværlig for selv ganske smaa Husholdninger. Denne Elektricitetens universelle Anvendelighed, dens Brugbarhed i de forskjelligste Funktioner og i de største som i de svageste Styrkegrader, betinger for den en nationaløkonomisk Betydning, der blot tilnærmelsesvis er at finde hos Næringsstofferne.» Og for at gjøre dette klart gennemgaar Forf. i fire Kapitler Naturvidenskabernes Betydning for Nationaløkonomien, Kraftkilderne, Elektricitetens Udnyttelse af Kraftkilderne og Handelen med Elektricitet. — Skriftets næste Formaal er — og det er paa en vis Maade det, der giver det størst Interesse — vel ikke definitivt at løse — thi en endelig Løsning er jo ikke mulig, saalænge Spørgsmaalet neppe nok er blevet diskuteret — men at henlede Opmærksomheden paa det Spørgsmaal, om Elektriciteten ikke bør gjøres til Gjenstand for en «Verstaat-

Arthur Wilke, die volkswirtschaftliche Bedeutung der Elektrizität und das Elektromonopol. [Elektrische Zeitfragen I]. Wien, Pest, Leipzig. A. Hartlebens Verlag. 1883 (120 S.).

Dette lille Bind, der danner Indledningen til en Række Skrifter om «elektriske Tidsspørgsmaal», som det tekniske Boghandlerfirma A. Hartleben i Wien agter at udgive, har et dobbelt Formaal. «Det er for det Første bestemt til at gjøre Propaganda for Elektriciteten i de Kredse, der staa Tekniken fjernere, men som dog have Interesse for den tekniske Udviklings Resultater, og det ønsker at henlede de Dannedes særligt Politikernes Opmærksomhed paa denne ny, saa mægtigt opvoxende Gren af Tekniken. Thi i Elektriciteten have vi en Naturkraft, der ved sine Egenskaber overfløjer den meget beundrede Dampkraft, saa at «Dampens Tidsalder» snart vil være Navnet paa en svunden Periode. Thi medens Dampen trods sin store Anvendelighed dog altid var indskrænket til Maskindriften og for det større Publikum forblev noget Fremmed, vil Elektriciteten trænge sig ind selv i Husholdningernes smaa Arbejder, og vil som belysende, opvarmende og bevægende Husven ogsaa gjøre sig uundværlig for selv ganske smaa Husholdninger. Denne Elektricitetens universelle Anvendelighed, dens Brugbarhed i de forskjelligste Funktioner og i de største som i de svageste Styrkegrader, betinger for den en nationaløkonomisk Betydning, der blot tilnærmelsesvis er at finde hos Næringsstofferne.» Og for at gjøre dette klart gennemgaar Forf. i fire Kapitler Naturvidenskabernes Betydning for Nationaløkonomien, Kraftkilderne, Elektricitetens Udnyttelse af Kraftkilderne og Handelen med Elektricitet. — Skriftets næste Formaal er — og det er paa en vis Maade det, der giver det størst Interesse — vel ikke definitivt at løse — thi en endelig Løsning er jo ikke mulig, saalænge Spørgsmaalet neppe nok er blevet diskuteret — men at henlede Opmærksomheden paa det Spørgsmaal, om Elektriciteten ikke bør gjøres til Gjenstand for en «Verstaat-

lichung», om der ikke bør indføres et Stats-Elektromonopol, saa at Staten alene sælger den vundne Elektricitet. Forf. har, som sagt, nærmest blot villet give Interesse for dette Spørgsmaal, men paa hvilken Side hans Sympathi er, lægger han ikke Skjul paa. Det er unægteligt et meget sigende Tidernes Tegn, at neppe har Elektriciteten begyndt at spille nogen Rolle i det økonomiske Liv, før der fremstaar Forslag om at lade den statsmonopolisere. — I sit Slutningskapitel mener Forf. at burde til de foregaaende theoretiske Udviklinger føje nogle Antydninger om Elektromonopolets praktiske Gennemførelse. Disse Antydninger, der forevrigt ere temmelig sparsomme, gaa væsenlig ud paa at anbefale Oprettelsen af et «elektrisk Centralinstitut» med det Formaal at befordre Løsningen af de elektriske Problemer, at udføre elektriske Forsøg og forbedre Opfindelserne, at uddanne Elektrikere og belære Publikum om Elektricitetens Betydning. — Det lille Skrift er velskrevet og læses med Interesse, selv om man ikke kan billige Forslaget om, at Staten ogsaa paa det saa unge elektriske Omraade skal bemægtige sig den hele Virksomhed.

A. P.-St.
